

Procés obert de reflexió sobre el futur de l'Associació de Mestres Rosa Sensat

Un full de ruta per a

**RESISTIR,
REAGRUPAR
I REFUNDAR**

l'associació

Conclusions del procés obert Repensem Rosa Sensat
(presentades a l'assemblea del 13 d'abril de 2023)

Per què calia repensar-nos? I per què calia que el procés fos obert?

De l'assemblea de maig de 2022, davant la situació crítica de l'entitat i la dimissió en pes de la junta rectora, en van sorgir tres mandats:

- El primer era un prec a persones que volguessin, de manera provisional, fer-se càrrec de l'entitat en un any estrany de transició. Es va constituir una junta rectora amb 11 persones que han vetllat al llarg del curs perquè tot seguís funcionant.
- El segon era recuperar el pols econòmic, prendre decisions crítiques d'austeritat i presentar un pla de viabilitat a mitjà termini. El resultat d'aquest treball també es presenta el dia 13 d'abril a l'assemblea.
- El tercer demanava una reflexió profunda sobre el sentit de l'entitat en un context canviant, incert i radicalment diferent del moment fundacional. Demanava repensar la vigència dels principis, formular nous reptes i sobretot, valorar l'encaix entre allò que volem i allò que fem; allò que ens agradaria representar amb el que representem de debò en el món educatiu. El que voldríem ser i el que som.

Està clar que volem ser un referent pedagògic, però són els altres els que ens han de situar a l'alçada dels referents¹.

A l'octubre es va donar el tret de sortida del **procés obert** #RepensarRS amb la voluntat clara de sortir dels espais de confort i obrir-nos a noves mirades:

- **Procés obert per tal d'incloure totes aquelles persones** que aprecien l'associació, es preocupen pel moment crític i pensen que cal enfortir-la, tant si són sòcies com si no, tant si són mestres com si no.
- **Procés obert per repensar-ho tot, per a tocar els intocables**, per sentir-nos lliures de dir el que volem dir, per generar debats plurals, controvertits i rics i arribar al màxim de consensos possibles *entre les dues ànimes, la que vol conservar i la que vol reinventar*, que han emergit durant el procés.
- **Procés obert més enllà de les quatre parets del nostre local** a l'Avinguda Drassanes. Intencionadament i simbòlica ens hem deslocalitzat i hem ocupat escoles i instituts que generosament ens han obert les portes. Agraïm l'acollida a l'escola Jaume I de Sants, l'institut escola Mirades del Carmel, l'institut Joan Salvat Papasseit de la Barceloneta, l'escola Anglesola de les Corts i l'escola Cervantes de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera.
- **Procés obert i transparent, en el que s'han recollit tots els debats, els materials produïts, els reportatges gràfics i els resums de les sessions a la pàgina web <https://www.rosasensat.org/documents-marc/>**. De manera que tothom que hi ha estat interessat ha pogut mantenir-se al corrent del procés.

Amb satisfacció podem dir que més d'un centenar de persones s'hi ha implicat, ha dit la seva, i s'ha fet ressò del que caldria per a que l'associació Rosa Sensat esdevingués de veritat un referent pedagògic per als educadors i educadores del segle XXI.

El document que teniu a les mans és un resum de conclusions, una mena d'índex amb enllaços per a navegar entre els materials de la web alhora que formula els **deu reptes** i les **set accions** que el procés #RepensemRS encomana a la nova Junta Rectora per al mandat 2023-2026.

¹ En cursiva hi ha aportacions literals fetes per persones que han participat en el procés.

Dos apunts metodològics sobre el procés #RepensarRS

Abans d'entrar en les conclusions volem justificar com s'ha treballat, ja que des d'un inici vam entendre que **si bé el resultat era important, també ho era el procés per arribar-hi ja que la forma parla del fons**. El que hem après, la manera com ens hem apropat i hem pogut establir una conversa pedagògica entre persones diverses, *persones sòcies i persones que encara no ho són*, no hauria estat possible sense unes dinàmiques participatives i una retroacció que ens ha permès avançar fins aquí.

● Qui hi ha participat?

S'ha constituït un grup motor que ha conduït de manera voluntària el procés al llarg dels 6 mesos, format per Jordi Canelles, Marta Comas, Txell Margalef, Dolors Vique, Àngel Domingo, Boris Mir i Isabel Nadal (els tres darrers alhora són membres de la junta rectora, fet que ha garantit la interlocució).

Pel tret de sortida es va posar una especial cura en convocar un col·lectiu de persones, docents i no docents, sòcies i no sòcies, properes a l'entitat, amb perfils heterogenis tant a nivell generacional com professional. Els vam anomenar grup altaveu, perquè són persones amb reconeixement en el sector educatiu que han fet d'antena a mirades diverses i alhora s'han fet ressò del procés i ens han ajudat a connectar-nos a col·lectius que normalment no hi eren presents.

Han estat acompanyades per una fila zero de persones referents de l'entitat que garanteixen que al llarg del procés no es perdi el fil de la memòria, per poder repensar-nos a partir del que hem estat.

Finalment, hi ha hagut un nodrit grup de persones que han assistit a les reunions de treball, que han fet aportacions escrites, o que han portat amics i amigues per a que es sumin al procés. Les seves veus corals queden recollides en les idees que exposem a continuació i en els documents de la web. Els seus noms, apareixen al final del text, a mode de signatura col·lectiva.

I també podem comptar les 320 persones (un 50% sòcies) que han contribuït a generar opinió sobre el futur de Rosa Sensat responent el qüestionari²

● Què hem fet?

En la **sessió zero** <https://www.rosasensat.org/sessio-0/> es va demanar a les persones del grup altaveu que escrivissin 5 reptes emergents que hauria d'entomar la "nova" Rosa Sensat. Seguint el mètode d'escriptura col·laborativa Delphi, d'aquella primera ronda en van sorgir prop de 150 reptes que es van anar destil·lant en rondes posteriors fins a arribar a 20 reptes clau.

En la **primera sessió** <https://www.rosasensat.org/sessio-1/> oberta als participants, es reparteixen unes fitxes amb cada un dels 20 reptes per tal que, en grups de treball, es ponderin per ordre de prioritats. Van apareixen les cruïlles que tenim plantejades.

En la **segona sessió** <https://www.rosasensat.org/sessio-2/> es segueix aprofundint sobre les cruïlles, és a dir els reptes, aquesta vegada agrupats en 5 taules de treball dinamitzades per una parella de ponents cada una, que ens ajuden a posar en context cada repte:

- L'AMRS ha de ser un referent educatiu; amb les aportacions d'Enric Prat i Carles López.
- L'AMRS vol una educació pública per a tothom; amb les aportacions d'Alfons Espinosa i Roser Argemí.
- L'AMRS vol ser una entitat amb compromís polític i social; amb les aportacions de Montserrat Pérez i Miquel Àngel Essomba.
- L'AMRS, des del seu lloc, enforteix les xarxes de l'ecosistema educatiu; amb les aportacions de Xavier Geis i Marta Pujadó.
- AMRS vol ser una associació de professionals de l'educació crítics i compromesos; amb les aportacions de Josep Torrico i Jordi Rodon

En la **tercera sessió** <https://www.rosasensat.org/sessio-3/> hem dibuixat uns mapes per ubicar-nos en l'entorn. **Sabem que no ho podem fer sols, i sabem també que ja no som les úniques persones que actuem en l'ecosistema educatiu.** Hi ha moltes altres iniciatives, molts col·lectius amb qui fer aliances (o no) per tal de tirar endavant els nostres propòsits. Han emergit un seguit de noms, d'entitats del tercer sector amb qui ja hi ha relació, de col·lectius emergents que caldria anar a buscar i començar un vincle, d'universitats i grups de recerca amb qui caldria enfortir la col·laboració, de moviments socials compromesos, de relacions que caldria enfortir, com l'agermanament amb els moviments de renovació pedagògica. O de relacions que caldrà mesurar amb una mirada més crítica distingint la veu de cada ú, amb les administracions i els sindicats.

En la **quarta sessió** <https://www.rosasensat.org/sessio-4/> ens atrevim a posar damunt la taula els actius, és a dir "el patrimoni" de l'associació, allò que tenim i allò al que ens dediquem. De manera lliure i individual es van recollir les valoracions de cada un dels **set actius**: les publicacions, la formació, la biblioteca, el local, els i les sòcies, l'escola d'estiu, els grups de treball i una pàgina en blanc per a noves propostes. En acabar es va puntuar de més a menys prescindible cada un d'aquests actius en relació amb els 5 nous reptes. El resultat, de més a menys prescindible és el següent:

- Grups de treball = 30 punts
- Escola d'estiu = 17 punts
- Formació = 16 punts
- Sòcies i socis = 12 punts
- Publicacions = - 1 punt (amb recomanacions de digitalitzar o pactar amb altres editorials)
- Local = - 9 punts (amb recomanacions de compartir espai)
- Biblioteca = - 17 punts (amb moltes recomanacions d'estudiar-ne el traspàs a la xarxa pública)

El resum és que **es valoren més els elements intangibles que els tangibles o materials.**

En la **cinquena sessió** <https://www.rosasensat.org/sessio-5/> s'encomana a tres persones participants però externes al grup motor, el resum de les aportacions fetes fins al moment: Sheila González, sobre l'oportunitat i la necessitat de RepensarRS, Victor Saura, sobre els actius de

l'entitat i Josep Maria Puig, sobre els reptes i el moment vital de l'associació. En la segona part del matí vam respondre la pregunta: **per quines tres mesures hauria de començar la nova junta per avançar cap als deu reptes formulats?** Primer hi vam pensar individualment, després per parelles, finalment en grups de 4 i de 8 i vam acabar fent un mural amb les mesures més destacades que orienten el full de ruta a partir d'ara.

Els deu reptes per incidir en el món educatiu³

1. Rosa Sensat ha d'aspirar a ser un referent en el món de l'educació.

Ser un referent és un reconeixement que atorguen els altres, i ho fan quan troben idees i propostes rellevants per fer front als reptes socials, educatius i polítics. És a dir, ser referent **és promoure idees que aporten valor a docents i agents educatius i als centres, idees que els inspiren i mobilitzen**. Una tasca especialment complexa en un context de fragmentació del coneixement i polarització dels punts de vista com l'actual.

2. Rosa Sensat ha de seguir compartint uns principis educatius bàsics que orienten la seva acció i les seves propostes, i sempre que s'escaigui els ha de repensar.

Sense una voluntat exhaustiva, **es defensa una educació pública per a tothom, que busqui la igualtat d'oportunitats, que no discrimini i que treballi per la inclusió**. Una educació que promogui un desenvolupament integral, lliure i cooperatiu de l'alumnat que els permeti participar responsablement com a ciutadans i ciutadanes en la vida d'una societat justa i democràtica. Una educació que ha d'oferir **una escola catalana** que arrelhi l'alumnat, els doni una mirada universal i compensi la minimització que pateix la llengua.

3. Rosa Sensat ha d'incorporar al debat pedagògic i a l'activitat docent qüestions que en l'actualitat han esdevingut reptes socials de vital importància.

Educar per tal que l'alumnat participi per a canviar les formes de viure significa **incorporar a l'activitat educativa reptes urgents de la societat actual**: pau, democràcia, feminismes, ecologia i crisi climàtica, així com d'altres temes inajornables que es considerin de relleu per una formació plena de l'alumnat.

4. Rosa Sensat ha de posicionar-se i tenir incidència pública i política en les qüestions i els debats educatius que ella promogui o es plantegi la comunitat educativa.

Ser capaç de posicionar-se amb criteri propi, després d'elaborar amb cura la pròpia posició, significa **adquirir veu pròpia** i marcar agenda, **comprometre's políticament**, i **esdevenir un interlocutor influent** davant de les administracions educatives i l'opinió pública.

5. Rosa Sensat ha de desenvolupar una intensa acció comunicativa i de difusió de les idees que fomenta; una acció adequada als nous hàbits informatius i als mitjans actuals de comunicació.

Ser un referent, tenir veu pròpia i influir en l'activitat educativa obliga a desplegar **una presència clara en els diferents espais i mitjans comunicatius** que permeti oferir els punts de vista i les idees que es defensen. Caldrà, però, trobar un estil comunicatiu no intrusiu i que eviti la saturació.

³ Resum escrit per Josep Maria Puig

6. Rosa Sensat ha de treballar per convertir-se en un espai de connexió i creació d'una comunitat de professionals de l'educació, centres, projectes i iniciatives diverses que manifesti valors com l'obertura, la participació, la pluralitat, el compromís i la voluntat transformadora.

Pensem en la **creació de comunitats de professionals de l'educació amb perfil ètic, crític i compromès i amb capacitat de vetllar pel benestar personal, aprendre junts nous coneixements i habilitats i implementar projectes educatius transformadors.** S'ha de fer integrant diferents generacions, anant més enllà d'una "associació de mestres", arribant a tot el territori (caldrà un acord amb la FMRPC) i obrint-se a una pluralitat de perfils i perspectives.

7. Rosa Sensat ha de buscar espais i metodologies apropiades per seguir contribuint a la formació continuada dels i de les professionals de l'educació.

La situació de la formació inicial i continuada del professorat –un dels objectius fundacionals de Rosa Sensat– és del tot diferent al moment inicial, avui concorren múltiples instàncies formatives i, per altra part, en plena transformació. Per tot això, és un objectiu que Rosa Sensat no ha d'abandonar, sinó que ha de buscar **un estil formatiu propi i coherent** amb la resta d'objectius que es proposen.

8. Rosa Sensat ha de participar en l'enfortiment de les iniciatives i les xarxes que donen forma a l'ecosistema educatiu.

Avui està clar que els centres educatius no són l'únic espai de formació i que moltes altres instàncies socials també eduquen. En aquest sentit, el més important és **impulsar relacions de cooperació entre centres i entitats per tal de bastir realment una ciutat educadora.** Això implica obrir-se a diferents professionals que intervenen en l'àmbit de l'educació.

9. Rosa Sensat ha de buscar aliances amb actors educatius que tenen finalitats semblants, ho ha de fer per sostenir-se mútuament i produir sinergies.

Sembla convenient **buscar camins de cooperació** amb entitats o nuclis d'actors preocupats per l'educació ja que avui una entitat en solitari és difícil que pugui assolir els objectius que es proposa. Caldrà considerar les fórmules apropiades per unir esforços sense perdre la identitat i el rol dels diferents participants.

10. Rosa Sensat ha d'impulsar una renovació d'idees en els àmbits de les polítiques educatives i de les propostes metodològiques i didàctiques, coherent amb els seus principis i adequada a les exigències actuals.

Es tracta d'un procés continu de **renovació pedagògica entès com a mobilització de l'experiència, la reflexió, la recerca, el debat, la implementació i l'avaluació** que hauria d'impulsar conjuntament el professorat, els grups de treball, els equips de recerca de la universitat i altres agents de la comunitat educativa.

Accions que el procés Repensem RS encomana a la nova Junta Rectora

Ha estat més fàcil posar-nos d'acord amb *el què*, compartir diagnòstic i aspiracions, que concretar *el com* fer-ho possible. S'ha posat de manifest que el patrimoni de Rosa Sensat té una cara (el reconeixement) i una creu (el cost de mantenir estructures que requereixen molts recursos), i que els moviments socials avui dia són cada vegada més àgils i volàtils i per això més ràpids en l'agitació de l'opinió pública, però alhora més fràgils en l'engranatge d'espais comuns i en la capacitat de generar comunitat. La nova **Rosa Sensat hauria de respondre a un model organitzatiu que trobés l'equilibri entre la capacitat d'incidència i la generació d'experiència i suport a mestres, educadors i educadores.**

Finalment, proposem a la nova junta rectora **set mesures** d'acció per on convindria començar. Són les següents, **per ordre de prioritats**:

1. Treballar per establir aliances amb altres moviments, agents i col·lectius emergents.

Explorar aliances des de la humilitat però liderant el procés de trobades. *No només dir veniu, que RS és la casa de tothom, sinó demanar si ens conviden a d'altres espais perquè ens necessitem.*

Fer especial atenció a la FMRP i també a col·lectius emergents com Clam educatiu, que apleguen a persones joves vinculades al món educatiu.

Obrir interlocucions amb moviments feministes, ecologistes, pacifistes.

2. Definir uns posicionaments propis sobre qüestions de política educativa i debat pedagògic

Debatre a fons col·lectivament amb un equip assessor, cada un dels temes de l'agenda política abans de fer públics els posicionaments.

Les produccions intel·lectuals dels grups de treball (publicacions, tallers, materials, jornades) haurien d'incidir en aspectes clau del debat pedagògic i les polítiques educatives (nou currículum, laïcitat, educació inclusiva, català a l'escola, educació afectivo-sexual, salut mental, abandonament prematur, segregació, etc.).

3. Reformular els grups de treball per fer-los més flexibles i oberts

Comptar amb nous perfils professionals i equips mixts (persones de l'acadèmia, persones tècniques a l'administració i persones de la pràctica a l'aula) perquè generin coneixement sobre temes rellevants.

Establir aliances amb altres grups de treball externs per millorar els resultats dels grups de treball de RS, tenir presents entre d'altres, les universitats.

Generar comunitats de pràctica reflexiva.

Que els grups de treball siguin productius i amb rendició de comptes.

4. Trobar i fonamentar-se en un lideratge amb capacitat de disrupció sent coherent amb la situació econòmica actual

Importància de la complicitat entre els membres de la Junta i la Junta i la resta d'agents implicats

Deixar espai a nous lideratges

5. Generar un pla de comunicació orientat a la comunitat educativa i a la societat en general per recuperar la veu

Explorar tots els canals de comunicació pensant en connectar amb docents joves que avui estan molt lluny de RS

6. Repensar l'estructura organitzativa sense perdre allò essencial del patrimoni però tocant allò intocable: biblioteca, publicacions i local

Repensar els llocs de treball, refer estatuts ...

Pensar a tancar la seu de Drassanes i esdevenir un hub/espai d'entitats d'avantguarda; explorar l'espai que s'obrirà a la nova Escola del Mar.

7. Reduir a mínims els serveis durant un any i dedicar totes les energies a reflexionar i reorganitzar RS

Comptar amb acompanyament extern professional per aquesta tasca.

Fer un mapejat dels socis que permeti conèixer a fons la massa social que hi ha i la que hi podria haver potencialment.

I ara què?

Les paraules de Josep Maria Puig, ens serveixen de **relat de l'esperit del procés**.

El que hem fet –els debats i el text– no és el de sempre, però tampoc és una disrupció. El text crec que ens deixa a les portes de la disrupció (una innovació que marca una ruptura en la manera de fer les coses). Però aquí està el problema: quina disrupció?

Jo no tinc una idea disruptiva, però si demanessim ajuda als que han estudiat els cicles de vida de les organitzacions, ens dirien que una de les principals maneres de renéixer és unint-se a d'altres iniciatives.

De fet, això és el que d'alguna manera es va fer a la tercera sessió: buscar els amics, coneguts i saludats, que deia en Josep Pla.

Soles i sols vàrem tocar sostre, estem en declivi, no som especialment atractius per provocar una allau de socis joves, actius i propositius. És possible pensar en alguna forma d'unió, fusió, federació, sinergia, co-working o, ves a saber què, amb altres iniciatives?

Ni idea, en tot cas:

Cal veure si RS vol intentar-ho, una iniciativa que demana grans dosis d'humilitat, generositat i renúncia.

I cal veure si hi ha altres entitats disposades en pensar una iniciativa d'aquesta mena.

I novament, pel damunt de tot, cal veure per a fer què.

En fi molts interrogants. Però si valgués la pena pensar en un camí d'aquesta naturalesa, es podria resumir amb les tres R del Repensar RS (3R del RRS): Resistir + Reagrupar + Refundar

Resistir per no perdre patrimoni abans de saber què pot passar

Reagrupar per saber si hi ha entitats i forces disposades a iniciar un projecte conjunt

Refundar perquè segurament caldrà repensar moltes coses

Un projecte d'aquesta naturalesa, més enllà de fer renéixer RS, pot ser una resposta progressista als molts reptes que avui té l'educació.

Participants del procés per ordre alfabètic

Roser Argemí - Rosa Artigal - M.Assumpta Baig - Montserrat Balcells- Guillem Barlam- Roser Bassedas - Marc Beltran - Ester Bonal - Eva Bretones - Laura Campo - Meritxell Cañadas - Jordi Canelles - Efrén Carbonell - Laura Carmona - Georgina Cascante - Jaume Cela - Mireia Civís - Teresa Climent - Carme Cols - Marta Comas - Agustí Corominas - Ignasi Corral - Jara Costa - Jordi Cots - Jordi Crespo - Joan Domènech - Jordi Domènech – Toni Domènech - Àngel Domingo - Begoña Enrique - Mariona Escobar - Alfons Espinosa - Miquel Àngel Essomba - Lídia Esteban - Èlia Farré - Josep Fernández - Miriam Fernández - Pitu Fernàndez - Miguel Àngel Franconetti - Marga Gallifa - Adrià Garcia - Mercè Garet - Marina Gay - Xavi Geis - Mireia Geronès - Francesc Gomila - Sheila González - Natàlia Grifé - Anna Guarro – Oriol Homs - Mar Hurtado - Joan Ramon Jiménez - Anna Jolonch - Anna Jordana - Alícia Jornet - Mireia Kun - Quim Lázaro - Cecília Lladó - Mirta Lojo - Irene Lop - Carles López - Cristina López - Laura López - Mireia Lorca - Bet Madera - Maria Marcos - Txell Margalef - Lledó Marin - Francina Martí - Eva Martín - Boris Mir - Isabel Nadal - Jordi Navarro Domènech - Jordi Navarro Pallares - Artur Noguerol - Mercè Olivé - Mercè Parés - Maria Parpal - Montserrat Pérez - Irene Pirené - Marta Portell - Laura Prat - Enric Prats – Daniel Prellada – Carla Pretel – Josep Maria Puig – Marta Pujadó – Àgueda Ramírez – Àgueda Redondo - Elena Roca – Maite Roca - Maria Roca - Jordi Rodon - Miriam Rodríguez - Salvador Rovira - Noemí Royes - Maria Salgado - Borja Sans - Borja Sanz - Rosa Maria Securún – Anna Serra - Ferran Server - Carme Solé - Jordi Soler - Aina Tarabini - Martí Teixidó - Josep Torrico - Anna Trabal - Jesús Viñas - Dolors Vique - Mar Viura